

Nr. 3(43)

BAZŪNE

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2015. gada 2. marts

PĀRMAIŅU PRIEKŠVAKARĀ

Gunta Bite
Avīzītes «Bazūne» redaktore

Dienas kļūst garākas, naktis īsākas, bērzu sulas sāk straujāk pulsēt koka dzīslās, sniegpulkstenītes sačukstas, ūdens nomet ledus segu un kaut kur tālumā gājputni sāk kravāt mantas mājupceļam — uz Latviju. Šī kņada liecina par pavasara iestāšanos. Gan jau sals vēl naktīs iekniebs mums vaigos vai iespruks nešpetnis azotē, tomēr tas netraucēs mums baudīt pāragro pavasari.

Arī mums — Latvijas Neredzīgo bibliotēkas kolektīvam — ir laiks izstaipīties, nopurināt pēdējās ziemas paliekas un plaši atvērt logus svaigām pavasara vēsmām. To darīt sāksim ar 20.-30. gadu Braila grāmatām. Ir pienācis laiks tās pārcilāt, pāršķirstīt, nopūst putekļus un godināt Braila raksta grāmatas vēsturi un mantojumu. Šis krājuma tīrīšanas process dos iespēju uzzināt kādas šobrīd aktuālas grāmatas ir saglabājušās mūsu krājumā, neatkarīgi no tā, kāda gada izdevums tas ir. Piemēram, darba procesa gaitā plauktā atradām šobrīd īpaši aktuālu Aspazijas grāmatiņu «Sēd uz sliedīņa pasaciņa». Savukārt tos, kuri vēl prot lasīt latviešu valodas veco druku, varētu interesēt tādas grāmatas kā Augusts Deglavs

«Pastaradeena. Stahsts is tautas dsihves» (1899. g.) un Apsišu Jēkaba grāmata «Is tautas-bilschu galerijas» (redzīgo rakstā izdota 1897. gadā, taču grāmatas Braila rakstā izdošanas gads nav zināms).

Bez šaubām ir arī tādas grāmatas, kas nav spējušas pretoties laika un nelabvēlīgu apstākļu asajiem zobiem un ir neglābjami sabojātas, saplīsušas un nepilnīgas. Tās tiek norakstītas, lai vietā nāktu jaunas. Daļu no vecām grāmatām, kaut arī nepilnīgas, Braila raksta nodaļa nolēmusi paturēt kā «muzeja» eksponātus, saglabājot vēsturisko mantojumu arī Braila raksta grāmatām. Līdz šim Latvijā neviens nebija aizdomājies, ka arī Braila raksta grāmatai ir kultūrvēsturiska nozīme un ka arī tai būtu jāpiešķir muzejiska vērtība. Runa nav par visu Braila raksta grāmatu saglabāšanu, jo nebūsim naivi, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas (LNerB) ēka nav bezizmēra un tai nav paredzēts būvēt jaunu «pili», lai visas gadu desmitiem reproducētās Braila raksta grāmatas saglabātu. Turklāt Neredzīgo bibliotēkai nav nepieciešamo zināšanu un apstākļu, lai to nodrošinātu. Runa ir par atbilstošu apstākļu (īpašu mitruma, skābuma un citu īpašību līmeni) nodrošināšanu šādu grāmatu glabāšanai. Līdz šim vērība ir pievērsta tikai redzīgo raksta grāmatām. Iespējams daļai no jums rodas jautājums: vai par to nebūtu jā rūpējas Latvijas Na-

cionālajai bibliotēkai (LNB), kuras viens no pamatuzdevumiem ir veikt reto grāmatu saglabāšanu. Atbilde ir: nē, jo, pamatojoties uz Obligāto eksemplāru likuma 7. panta 8. punktu, LNB obligāto eksemplāru nosūta uz LNERB, kur to arī būtu jāuzglabā. Šobrīd šis jautājums ir kļuvis ļoti aktuāls, jo LNERB sāk būtiski izjust telpu trūkumu, lai šo likumu ievērotu. Nemaz nerunājot par Braila raksta reto grāmatu saglabāšanu, jo to neviens likums neregulē, tātad nevienam nav pie-

nākums rūpēties par šo grāmatu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu.

Šajā jautājumā Latvijas Neredzīgo bibliotēka nevar stāvēt malā, tāpēc, sākot ar šo gadu, notiks reto Braila raksta grāmatu apzināšana un to saglabāšanas iespēju meklēšana. Aicinām arī jūs iesaistīties un atsaukties tos, kuru rīcībā ir Braila raksta grāmatas latviešu valodā, kas datētas pirms 1922. gada un kuras vēlaties dāvināt bibliotēkai. Pirms tam, lūgums sazināties ar Braila raksta nodaļu.

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

SĒRSNU MĒNESIS LASĪTAVĀ

Alda Zariņa
Lasītavas bibliotekāre

Marts bibliotēkā paies «Vēja zirdziņa» zīmē, jo 16. martā dzejniecei Aspazijai tiks svinēta 150. jubileja.

Vēja zirdziņš

*Vēja zirdziņš –
Stiebru ausis,
Rasas acis,
Puķes plaukst no pakaviņām.*

*Jāj pār jūru:
Jūra balta
Saputojas.
Jāj pār druvu:
Druva zeltā
Noviļņojas.
Jāj caur zemēm trejdeviņām.*

*Jāj pa zilo
Sapņu mežu,
Jāj pa zvaigžņu*

*Sudrabceļu,
Nojāj līdz pat debestiņām!*

Lūk, Aspazijas dzejolis, kuram līdz 16. martam aicinām bērnus zīmēt ilustrācijas. Bērnu zīmējumu izstāde būs apskatāma no 16. līdz 31. martam.

Savukārt pirmdien, **16. martā, plkst. 15.00** bibliotēkas lasītavā aicinām uz **dzejniecei Aspazijai veltītu dzejas pēcpusdienu «Vēja zirdziņš».**

Neliels ieskats pārējās marta aktivitātēs:

«21. marts — Lielā diena»

Lai gan dabā gadalaiku maiņa liekas jau notikusi, taču, tici vai netici, tikai 21. martā sāksies astronomiskais pavasaris. Būs ekvinokcijas brīdis — diena ar nakti vienāda garuma. Pēc tam diena sāks kļūt garāka par nakti. Saules ceļš līdz Jāņiem kāps kalnā.

«22. marts — Pasaules ūdens diena»

Kustīgs spogulis zemē, bet rāda debesis. Kas ir stiprākais pasaulē? Kas lētāks

par visu, un ko lieto visvairāk nekā citu kaut ko? Uzminējāt, tas, protams, ir ūdens.

Nevienam vairs nav jāpierāda, cik svarīgs un neatsverams cilvēkam un visai dzīvajai dabai ir tīrs ūdens. Atliek tikai to ik pa reizei atgādināt.

No 20. līdz 30. martam mūsu bibliotēkas lasītavā Rīgā būs apskatāma izstāde «Ūdens — dzīvības eliksīrs».

Lai nosvinētu gadalaiku maiņu un ūdens dienu, aicinām jūs **otrdien, 24. martā pulksten 15.00 bibliotēkas lasītavā uz pavasara ieskandināšanu «Strauja, strauja upe tecēj'».**

Atgādināšu, ka 28. martā notiks pāreja uz vasaras laiku, kad vajadzēs pagriezt pulksteņa rādītājus pa stundu uz priekšu, un ka šogad pūpolsvētdiena ir 29. martā.

Esiet apaļi kā pūpoli un veseli kā rutki!

ATVĒRŠANAS SVĒTKI MĀRAS ZĪMĒ

Gunta Bīte

Braila raksta nodaļas vadītāja

Marta nogalē, kad Latvijā tiks svinēta Māras diena, Latvijas Neredzīgo bibliotēka aicina uz **dzejnieces Intas Riekstiņas grāmatas Braila rakstā «Zīmes» atvēršanas svētkiem**. Svētku datums, 25. marts, nav izvēlēts nejauši. Dzejas krājumā ir iekļautas taustāmās ilustrācijas ar latvju spēka zīmēm un to skaidrojumiem. Starp tām ir arī Māras līklocis, kas ir cilvēka pastāvēšanas reālais atainojums,

dzīves plūdums, mainīgums, cilvēka apziņas dziļes.

Nenoliedzami daudzi ir dzirdējuši par tādām spēka zīmēm kā Ūsiņš, Jumis, Ugunskrusts, bet vai visi zina kā tās izskatās? Intas Riekstiņas krājumā latvju zīmes un to skaidrojumi ir iekļauti ar autoras atļauju, jo viņas dzejoļi sevī glabā gan latviskās tradīcijas, gan autoras patriotisko nostāju, gan arī cilvēku savstarpējo mijiedarbību, dažubrīd pat ar nelielu ironijas piedevu.

Atnāciet uz bibliotēku **25. martā plkst. 16.00**, lai kopā ar Intu Riekstiņu ielūktos jaunajā grāmatā!

IESKATS GRĀMATĀ

ZIEDI PĀR ĒNĀM

Ieva Velde

Lasītavas bibliotekāre

Kā dāvinājums no mākslinieces Agneses Matisones, kuras taustāmā izstāde

«Aiztikt drīkst nebaidīties» izsaukusi plašu rezonansi, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītavas krājumā nonākusi Modra Zihmaņa dzejas grāmata «Sibīrijas smagais roks».

Liepājnieks Modris Zihmanis ir vecākās paaudzes latviešu dzejnieks, arī latviešu

pretošanās kustības dalībnieks, kas karojis pret krievu okupācijas varu un ticis represēts, 15 gadus savas dzīves pavadot Padomju Savienības totalitārā režīma soda nometnēs.

«Modra Zihmaņa dzeja ir personisko pārdzīvojumu piesātināta, šī dzeja ir viņa individuālās pieredzes saglabāšanas veids, dzīvesstāsts dzejā,» raksta Edgars Lāms — Liepājas Universitātes Kurzemes Humanitārā institūta vadošais pētnieks.

Dzejas krājums «Sibīrijas smagais roks» man bija pirmā sastapšanās ar Modra Zihmaņa dzeju, kura mani uzreiz apbūra ar savu tēlainību un dvēseles smalkumu. Ļoti aizkustina tas, ka dzeja stāsta par izsūtījumā pavadīto laiku, tomēr liela daļa dzejoļu veltīti mīlestības tēmai. Dzejnieka lietotie epitēti ir neparasti un ļoti krāšņi, un tos caurvij maiga dzīves mīlestība:

*«kā gribētos notraust
Laika tīmeklīšus
no Tava rūpestu vaiga
pasauli piemīļot klāt».*

Šis smalkums un maigums pārsteidz, ņemot vērā skarbos apstākļus, kādus bijis spiests piedzīvot pats dzejnieks. Autora radītā dzejas pasaule patiesībā mutuo dzīves alkās un priekā, dzen pumpurus un plaukst visdaiļākajos ziedos, kaut arī:

*«Laika skalpelis pierē gravējis
Gan piecpadsmīt lausku, gan bulu».*

Dzejā, protams, jūtama skumju un sāpju klātbūtne, tāda kā ēna, kas aptumšo visu skaisto:

*«nesaudzīga roka noritinājusi
pļavas košo tepīķi
ar mūsu soļu rakstiem».*

Vēl dzejā iepīti arī vēstures sāpīgie mirkli:

*«Divu varmāku tosti
Rokasspiedienu
pār ziedošās Eiropas karti».*

kas īpaši uzrunā tagad, kad atkal saskaramies ar kara mesto ēnu un lielvaras cinisko nesaudzīgumu, ietinot visu skaisto un ziedošo kara drupu tumsā un drūmu nojautu ēnās. Tomēr:

*«kaut kur uz pasaules malas
nokāpj zvaigznes
no Dienvidu krusta
aizdziedēt brūces».*

Modra Zihmaņa dzejas krājums «Sibīrijas smagais roks» atrodams lasītavas krājumā starp daudzām citām brīnišķīgām grāmatām.

Tagad, kad vairs nestrādāju Braila raksta nodaļā, esmu sastopama lasītavā kā tās darbiniece un gaidu Jūs ciemos. Aicinu iepazīties ar Modra Zihmaņa smalko un juteklisko dzeju un, ja vajadzīgs, palasīšu Jums arī priekšā!

Bazūne

**«Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas»
bezmaksas avīze**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā Pakalpojumi

Tālr. 67522131, 29137112

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli. Par publikācijām atbildīgi paši autori.